

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง
อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

People's Participation in Local Development in Tambon Ronthong,
Bangsaphan District, Prachuapkhirikhan Province

กุสุมา เขียวเพกา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) สาขารัฐศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น 2)เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3)ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการประเมิน และมีส่วนร่วมในการวางแผน ตามลำดับ และมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังพบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การพัฒนาท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of the study were to investigate the participation level in local development of people, compare the participation in local development of people, and find out the correlation between information awareness in local development with participation in local development of people in Tambon Ronthong, Bangsaphan District, Prachuapkirikhan Province. The result of the study found that the sample has moderate level in participation in local development. Majority of sample agreed in the benefit, the rest were the practical participation, evaluation participation and planning participation, respectively. There was moderate level in information awareness concerning the local development in local development. The hypothesis testing found that the different profession of sample effected to the different participation in local development at .05 level of statistical significance which accepted the hypothesis. On the other hand, the different sex, age, education and income/month of sample effected to the non-different participation in local which rejected the hypothesis. Moreover, the information awareness in local development was moderate correlation with the participation in local development at .05 level of statistical significance which accepted the hypothesis.

Keywords: Participation, Local Development

บทนำ

ประเทศไทยได้เปลี่ยนการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2475 และได้มีการจัดระเบียบการปกครองโดยใช้หลักการปกครองที่สำคัญ 3 ประการ คือ หลักการรวมอำนาจ หลักการแบ่งอำนาจ และหลักการกระจายอำนาจ โดยมีความสัมพันธ์กับการจัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินที่แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) การบริหารราชการส่วนกลางใช้หลักการรวมอำนาจ 2) การบริหารราชการส่วนภูมิภาคใช้หลักการแบ่งอำนาจ และ 3) การปกครองส่วนท้องถิ่นใช้หลักการกระจายอำนาจ ซึ่งหลักการเหล่านี้ ได้ถูกกำหนดเป็นรูปแบบการปกครองไทยและดำเนินการสืบเนื่องมาจนปัจจุบัน

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่มาจากหลักการกระจายอำนาจ กล่าวคือ เป็นการโอนอำนาจจากรัฐบาลส่วนกลางบางส่วนให้ท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ปกครองตนเอง โดยการปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย ตามที่ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2553 ได้จัดระเบียบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. เทศบาล
3. สุขาภิบาล
4. ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 โดยมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งนี้ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผล การปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีอำนาจและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยกำหนดให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลมีหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ตามมาตรา 16 ข้อ 16 ที่ว่าด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นพื้นฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังจะเห็นได้ชัดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ได้ให้ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายปกครองส่วนท้องถิ่น และมีการกระจายอำนาจให้พึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง กล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนและการตรวจสอบการทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะส่งเสริมให้เกิดการทำงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพราะจากการสังเกต พบว่า ประชาชนในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นค่อนข้างน้อย อีกทั้งมีศูนย์รวมการตัดสินใจอยู่ที่ผู้นำท้องถิ่น ทำให้ ประชาชนมีโอกาสมามีส่วนร่วมได้ไม่มากเท่าที่ควร

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำมาเป็นแนวทางให้องค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง กำหนดนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความถูกต้อง เหมาะสม และตรงต่อ ความต้องการของประชาชนมากที่สุด อันจะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งของท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหาร ส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหาร ส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นกับ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบาง สะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลจากการวิจัย สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้ ดียิ่งขึ้น

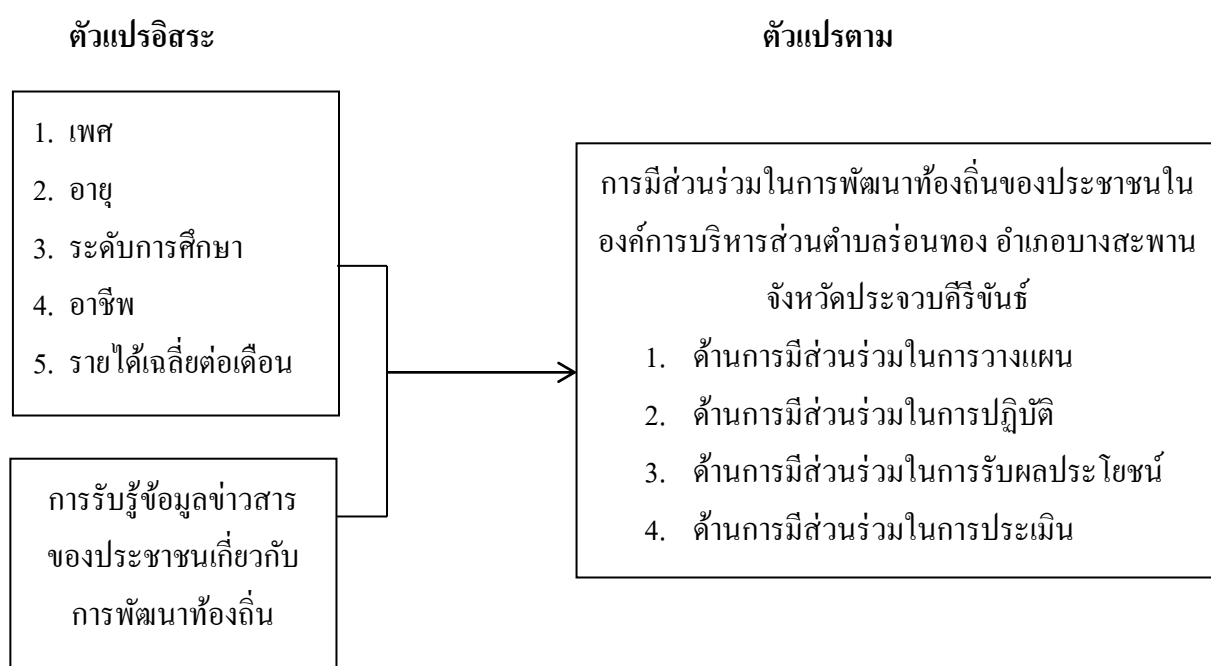
ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีขอบเขต ประชากร คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การ

บริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนทั้งหมด 5,929 คน (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2560) โดยศึกษาระหว่างเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม พ.ศ. 2560

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1986) ซึ่งได้กล่าวถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม และแนวคิดของ Schramm (1971: 23) ที่กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล มาประยุกต์ใช้เป็นตัวแปรในการศึกษา โดยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทองแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทองแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทองแตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทองแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทองแตกต่างกัน
6. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 5,929 คน (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2560)

การสุ่มตัวอย่าง จากประชากรจำนวน 10 หมู่บ้าน รวมจำนวนทั้งหมด 5,929 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้จากการใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973: 727-728) ได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 375 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะของคำถามเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน จำนวน 9 ข้อโดยแบบสอบถามเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้คะแนนเป็น 5 ระดับโดยใช้ Likert Scale เป็นตัวแบ่งระดับ ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 107-108)

ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

เกณฑ์ในการกำหนดค่าความสำคัญของแบบสอบถาม มาจากการแปรผลข้อมูลจากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยตามชั้นของค่าเฉลี่ยที่กำหนด โดยใช้เกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (วิชิต อุ๋อัน, 2550: 181)

$$\begin{aligned}
 \text{ระยะของช่วงคะแนน} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

กำหนดคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 – 5.00	หมายถึง มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 – 4.20	หมายถึง มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 – 3.40	หมายถึง มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 – 2.60	หมายถึง มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.80	หมายถึง มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 30 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนตามแบบ Likert Scale ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 107-108)

ระดับการมีส่วนร่วม	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

เกณฑ์ในการกำหนดค่าความสำคัญของแบบสอบถาม มาจากการแปรผลข้อมูลจากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยตามขั้นของค่าเฉลี่ยที่กำหนด โดยใช้เกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (วิชิต อุ๋อัน, 2550: 181)

$$\begin{aligned}
 \text{ระยะของช่วงคะแนน} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนขั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

กำหนดคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น สำหรับการวิจัยไปทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้ทำการหาค่าความเที่ยงตรงโดยการนำแบบทดสอบ ไปเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าเป็นไปตามตามจุดมุ่งหมายของการศึกษารั้งนี้

หรือไม่ รวมทั้งนำไปตรวจสอบกับแบบสอบถามที่เคยมีผู้วิจัยในเรื่องที่คล้ายคลึงกัน หลังจากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยทำการหาความเชื่อมั่นโดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรในกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มที่ต้องการจะศึกษา จำนวน 30 ราย โดยนำไปทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริง (Try-out) แล้วนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) ซึ่งใช้สูตรของ Pearson Product Moment Correlation Coefficient และหาค่าความเชื่อมั่นรวม โดยใช้วิธีการของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา 0.967 แบบสอบถามชุดนี้จึงอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยส่งหนังสือถึงองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากนายกององค์การบริหารส่วนตำบล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบ ทำการตรวจให้คะแนนและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Software) เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องแม่นยำ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายถึงข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สามารถจำแนกได้ดังนี้ กรณีเปรียบเทียบ 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ ใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test) และกรณีเปรียบเทียบมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยทางสถิติจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ตามวิธีของ LSD (Least Significant Difference)
4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) ใช้ศึกษาทิศทางและความสัมพันธ์ของตัวแปร ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เกณฑ์การพิจารณาความสัมพันธ์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน มีดังนี้ (ชรินทิพย์ สมัคร, 2549)

0.00 - 0.50 หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย
0.51 - 0.80 หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
0.81 - 1.00 หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก

สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของประชาชน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงกลุ่มอายุ 30-39 ปี มีการศึกษาส่วนใหญ่ในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง โดยประเด็นท่านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากโซเชียลเน็ตเวิร์ค/แอปพลิเคชัน เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ มากที่สุด รองลงมาคือ ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับข้อมูลข่าวสารจากเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือ มีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติ ด้านการประเมิน และด้านการวางแผน ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมที่กลุ่มตัวอย่างมีมากที่สุดคือ ประเด็นท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผน โครงการต่างๆภายในท้องถิ่น รองลงมาคือ ประเด็นท่านเข้าร่วมในเวทีประชาคมเพื่อเสนอปัญหาของท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมที่กลุ่มตัวอย่างมีน้อยที่สุดคือ ประเด็นท่านเสนอแนะข้อมูลเพื่อนำไปพิจารณาในการทำงานภายในท้องถิ่น

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมมากที่สุด มีสองประเด็นคือ ประเด็นท่านเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น และท่านเข้าร่วมโครงการส่งเสริมสุขภาพ/กีฬาภายในท้องถิ่น รองลงมาคือ ท่านเข้ารับการให้บริการในด้าน

สาธารณสุขภายในท้องถิ่น และกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ประเด็นท่านชักชวนให้เพื่อนบ้านเข้าร่วมโครงการต่างๆภายในชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ประเด็นท่านได้รับความสะดวกจากการพัฒนาท้องถิ่นด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนน ฯลฯ รองลงมาคือ ประเด็นการพัฒนาในด้านต่างๆส่งผลให้ชุมชนของท่านเป็นชุมชนที่น่าอยู่มากยิ่งขึ้น และการมีส่วนร่วมที่กลุ่มตัวอย่างมีน้อยที่สุดคือ ท่านมีการใช้ประโยชน์จากสาธารณสุขสมบัติของท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยประเด็นองค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในท้องถิ่น มีค่ามากที่สุด รองลงมาคือ ประเด็นท่านติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ประเด็นท่านร่วมพูดคุยปรึกษากันในชุมชนเพื่อทบทวนผลของการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่น

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังพบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังสรุปในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน		
	ค่า นัยสำคัญ	เป็นไปตาม สมมติฐาน	ไม่เป็น ไปตาม สมมติฐาน
1. เพศ	0.226		✓
2. อายุ	0.770		✓
3. ระดับการศึกษา	0.091		✓
4. อาชีพ	0.002*	✓	
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.201		✓
6. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	0.000*	✓	

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น แผ่นพับ จากวิทยุเสียงตามสาย มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทองควรมีการเพิ่มงบประมาณ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเผยแพร่ข่าวสารทางช่องทางเหล่านี้มากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยเฉพาะประเด็นการเสนอแนะข้อมูลเพื่อนำไปพิจารณาในการทำงานภายในท้องถิ่น ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทองควรมีการชี้แจง กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นของตน สนับสนุนการริเริ่มกิจกรรมใหม่ๆ ในการพัฒนาท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆ ของท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น เพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่นให้ตรงต่อความต้องการของประชาชนมากที่สุด

3. จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินในระดับปานกลาง โดยพบว่าประชาชนร่วมพูดคุยปรึกษากันในชุมชนเพื่อทบทวนผลของการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง จึงควรมีการกระตุ้นและสนับสนุนให้ประชาชนพูดคุยเสนอแนะถึงข้อดี ข้อเสียหลังจบกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานให้มากยิ่งขึ้น เพื่อนำความคิดเห็นที่ได้มา

ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมและตรงต่อความต้องการของคนในชุมชนมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับโครงการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่สามารถส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วม เช่น แรงจูงใจ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป
3. การวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ได้รายละเอียดข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- _____. 2548. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- _____. 2553. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- _____. 2552. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2552. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กาญจนา พยัคพงษ์. 2551. ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตจังหวัดนครปฐมต่อการ
ทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โกวิทย์ พวงงาม. 2552. มิติใหม่การปกครองท้องถิ่น: วิสัยทัศน์กระจายอำนาจ และกาบริหารงาน
ท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

- จารุพันธ์ อินวาท. 2550. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์คำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จรัสศักดิ์ สีใจเจริญ. 2543. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาติ ทรงศิริ. 2546. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษากรณีเทศบาลเมืองนครนายก อำเภอนครนายก จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัชชอร์ ศรีทอง. 2554. การบริหารงานพัฒนาชุมชนเชิงยุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:
ไอดีชนสโตร์.
- ตระกูล มีชัย. 2538. การกระจายอำนาจ. กรุงเทพมหานคร: พี.เพรส.
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2548. การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพมหานคร:
วีอินเตอร์ พรีนซ์.
- ธีรวุฒิ ไศภิชญกุล. 2550. การปกครองท้องถิ่นไทย. ฉะเชิงเทรา: เอ็มเอ็นคอมพิวออฟเซท.
- นภารัตน์ เจริญรัตน์. 2545. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นรินทร์ แก้วแพงมาก. 2556. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นวพรรณ มังคละพลัง. 2546. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาอำเภอโพธิ์ไทร อำเภอเขมราฐและกิ่งอำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญเทียม จันสุข. 2548. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญยิ่ง ประทุม. 2551. พัฒนาการบริหารงานตามหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอด จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประภัสสร เตชะประเสริฐวิทยา. (2549). ยุทธศาสตร์การพัฒนาและการวางแผนชุมชนเกษตรกรรม. ขอนแก่น : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปวีณา วีรยางกูร. 2554. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปิยะรัตน์ รุกขชาติ. 2557. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่วง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พระมหาประกาศิต สิริเมโธ(ฐิติปสิทธิกร). 2556. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- พิชิต ไทนิยม. 2553. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตเทศบาลตำบล
บางปะกงอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
รัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พูลศักดิ์ ชูพาณิชย์กุล. 2550. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมการพัฒนาของเทศบาลเมือง
อุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา
ประชาคมเมืองและชนบท, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- พรพรหมมา แป้นทอง. 2559. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล
นครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรชัย ตระกูลวรานนท์. 2549. ทูตทางสังคมและแบบแผนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาค
ประชาชนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบัน สัญญา ธรรมศักดิ์ เพื่อประชาธิปไตย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เมตตา อินจงกล. 2554. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล
ตำบลหัว จังหวัดสมุทรสาคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รักยิ้ม เสงหลี. 2552. การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา โครงการบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- วันชัย วัฒนศัพท์. 2544. การเมืองภาคประชาชน. กรุงเทพมหานคร: หจก.วี.เจฟรีนดี้ง.
- วันชัย วัฒนศัพท์. 2544. ธรรมนูญการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้าน
สิ่งแวดล้อม บทที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สายธาร.

วัลลภ รัฐนัตรานนท์. 2556. **วิธีและเทคนิคในการวิจัยทางรัฐศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร:
เสมาธรรม.

แสงเทียน เศรษฐวิทยา. 2550. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น**.
การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมบูรณ์ นันทวงศ์. 2542. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพการบริการด้าน
สาธารณสุข ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีอนามัยกระทุ่มล้ม อ.สามพราน จ.นครปฐม**.
วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุทัย หิรัญโต. 2523. **การปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

อรทัย ก๊กผล. 2546. **การมีส่วนร่วมของประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรอนงค์ ปานมัจฉา. 2553. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลหลักสาม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร**. การศึกษาค้นคว้า
อิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Cohen, J.M. and N.T. Uphoff. 1980. **Participations place in rural development: Seeking
clarity though specificity**. New York: World Developments.

Edword. 1995. **Decentralization: Meanings Forms, Objectives and Methods**.

John J. Clarke. 1957. **Outline of Local government of The United Kingdom**. London: Sir Issac
Pitman and Son, Ltd.

Martin. 1998. **The Encyclopedia Americana**.

Reeder, W.W. 1974. **Some Aspects of the Information Social Participation of Farm Families in New York State**. New York: Unpublished Ph.D Dissertation, Cornell University.

Schramm. 1971. **The process and effects of mass communication**. Urbana: University Illinois Press.

Wit, Daniel. 1961. **A Comparative Survey of Local Government and Administration**. Bangkok: Prachandra Printing Press.

Robson William. 1953. **Local Government in Encyclopaedia of Social Science**. Vol. x. New York: The Macmillan Company.